

Sygn. akt I C 571/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: SSO Juliusz Ciejek

Protokolant: sekr. sąd. Aleksandra Bogusz

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2018 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. W.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – (...) w K.**

o zapłatę

I. powództwo oddała,

II. zasądza od powoda B. W. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 571/17

UZASADNIENIE

Powód B. W. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – (...)w K. kwoty 100.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia za naruszenia dóbr osobistych. Nadto domagał się zasądzenia od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że pozwany ponosi odpowiedzialność za nadmierne przeludnienie w celach mieszkalnych w których przebywał w okresie od dnia 13 października 2015 r. do dnia 27 stycznia 2016 r. i od dnia 23 lutego 2016 r. do dnia 20 kwietnia 2016 r. Jak również zły stan techniczny pomieszczeń, tj. stary sprzęt kwaterunkowy, zły stan powłok malarskich ścian, ubytki w wykładzinie pcv, nieszczelność okien, źle wykonaną wentylację. Jego zdaniem w celach, których przebywał brakowało warunków i środków do utrzymywania higieny osobistej, w tym chociażby dostępu do ciepłej wody. Kącik sanitarny był brudny, na ścianach znajdował się grzyb. Natomiast ustęp sanitarny był oddzielony tylko kotarą, co w jego odczuciu naruszało jego prawo do godności, prywatności i intymności. Brakowało również jakichkolwiek udogodnień chociażby prądu w godzinach nocnych. Tym samym w ocenie powoda w okresie jego izolacji był on poddawany niezgodnemu z prawem, nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu wynikającemu z niezapewnienia humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Powyższe godziło w jego godność osobistą i działało jako forma tortur psychicznych ze strony administracji pozwanego (...). (k. 2-4)

Pozwany Skarb Państwa – (...) w K., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa z siedzibą w W., wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania.

W uzasadnieniu zaprzeczył aby warunki panujące w (...)w okresie objętym pozwem były niehumanitarne i poniżające. Podniósł także, że żądanie powoda jest całkowicie nieuzasadnione, ponieważ nie udowodnił swoich twierdzeń w tym zakresie (k. 46-51)

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Apelacyjny w Białymstoku zmienił zaskarżone przez powoda postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 8 listopada 2017 r. wydane w sprawie o sygn. akt (...)w punkcie 2 i zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości. (k. 32)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. W. przebywał w (...) w K. w okresie od dnia 13 października 2015 r. do dnia 26 stycznia 2016 r. oraz od dnia 23 lutego 2016 r. do dnia 19 kwietnia 2016 r., zajmując następujące cele: od dnia 13 października 2015 r. do dnia 25 stycznia 2016 r. celę ośmioosobową nr (...) w (...) o powierzchni 24,35 m⁽²⁾, od dnia 25 stycznia 2016 r. do dnia 26 stycznia 2016 r. celę pięcioosobową nr (...) o powierzchni 16,72 m⁽²⁾. Następnie od dnia 23 lutego 2016 r. do dnia 18 kwietnia 2016 r., celę trzyosobową (...) o powierzchni 10,41 m⁽²⁾ i od dnia 18 kwietnia 2016 r. do dnia 19 kwietnia 2016 r. celę pięcioosobową (...)o powierzchni 16,33 m⁽²⁾.

(dowód: informacja pozwanego o pobytach powoda w (...) w K. sporządzony na podstawie (...) – k. 53, zeznania powoda – k. 146-146v, fotografie celi nr (...) – k. 173-174, fotografie celi (...)– k. 175-177, fotografie celi (...)– k. 178-180, fotografie celi nr(...)– k. 181-182, sprawozdanie Sędziego Wizytatora dot.(...)w K. – k.67-86)

W okresie osadzenia powoda, w (...) w K. nie występowało zjawisko przeludnienia. Na dzień 30 czerwca 2015 r. średnie zaludnienie wynosiło 1153 osób, co stanowiło 95,68 % pojemności przedmiotowej jednostki, na dzień 31 grudnia 2015 r. i dzień 1 stycznia 2016 r. wynosiło ono 1102 osób, co stanowiło 84,25 % pojemności jednostki, natomiast na dzień 30 czerwca 2016 r. wynosiło ono 1014 osób, co stanowi 91,35 % pojemności jednostki. W stosunku do powoda nie wydawano decyzji o umieszczeniu w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na osadzonego wynosiła mniej niż 3 m⁽²⁾

(dowód: informacja pozwanego o pobytach powoda w (...)w K. sporządzony na podstawie (...)– k. 53, sprawozdanie Sędziego Wizytatora dot. (...) w K. – k.67-86)

Stan techniczny cel w których przebywał B. W. był dobry.

Cele mieszkalne wyposażone były zgodnie z obowiązującym wówczas rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U.2014.200), które to określało normy wyposażania i ilość sprzętu kwaterunkowego w jakie należy wyposażyć cele mieszkalne. Powód dysponował podstawowym sprzętem kwaterunkowym, który był sprawny technicznie. W przypadku jego uszkodzenia, po zgłoszeniu był on wymieniany na sprawny technicznie.

(dowód: wyjaśnienie (...) w K. K. Z. złożone na piśmie - k. 54-59, zeznania świadka (...)w K. K. Z. – k. 127-127v, zeznania świadka (...)w K. mł. chor. M. K. – k. 128, zeznania świadka (...)w K. kpt. J. P. – k. 128v)

Jeśli chodzi o wszelkie usterki dotyczące stanu technicznego podłóg, w tym ubytków wykładziny pcv w celach (...)w K. to były one na bieżąco usuwane przez kwatermistrzów oddziałów penitencjarnych po otrzymaniu zgłoszenia ich przez wychowawcę, oddziałowego, skazanego bądź też po stwierdzeniu ich obecności podczas wizytacji cel. W celach w których przebywał osadzony na podłodze była ułożona wykładzina pcv, która była przyklejona do podłoża za pomocą specjalnego kleju do wykładzin i parkietów. Jej ubytki kilkakrotnie były naprawiane przez kwatermistrza. Natomiast jeśli chodzi o powłoki malarskie w celach mieszkalnych to były one odnawiane dopiero po zgłoszeniu, dokonaniu przeglądu i ewentualnemu zakwalifikowaniu ich do remontu.

(dowód: wyjaśnienie (...)w K. K. Z. złożone na piśmie - k. 54-59, zeznania powoda – k. 146-146v)

W celach zajmowanych przez B. W. znajdowało się jedno lub dwa (w zależności od powierzchni celi w jakich przebywał) okna trzyskrzydłowe, drewniane starego typu. W skrzydłach okiennych zaś zamontowane były po dwie szyby. W przypadku uszkodzenia jednej z szyb i powiadomienia o tym kwatermistrza oddziałowego, szyba zostawała wymieniana na nową.

W miesiącu wrześniu kwatermistrz (...)w K. zawsze dokonywał przeglądu okien, tak aby wszystkie usterki usunąć przed okresem jesienno-zimowym. Nieszczelność okien w trakcie pobytu powoda w (...)w K. występowała z uwagi na ich starą konstrukcję. W jednostce podjęto próbę uszczelniania okien typowymi taśmami uczynniającymi, jednak nie spełniały one swojego zadania. Wobec tego w porze zimowej osadzonym wydawano ścinki koców celem uszczelnienia okien przez nich samych.

Z uwagi na stan techniczny wymiana okien drewnianych w pawilonach mieszkalnych na pcv została zgłoszona przez dyrekcję zakładu - jeszcze przed osadzeniem powoda - do (...)w O. jako zadanie inwestycyjne i ściśle związane z termomodernizacją pawilonów mieszkalnych. Powyższe prace zaczęto dokonywać w 2016 r. i trwają do dziś. Pierwszym pawilonem w którym wymieniono stolarkę okienną był p. (...). W kolejnym roku wymieniono stolarkę okienną w p. (...), natomiast na rok 2018 planowana jest wymiana stolarki okiennej w p. (...).

(dowód: wyjaśnienie (...)w K. K. Z. złożone na piśmie - k. 54-59, zeznania powoda – k. 146-146v)

Każda z cel mieszkalnych (...) w K. wyposażona jest w przewód wentylacyjny, który raz w roku poddawany jest przeglądowi zgodnie z ustawą prawo budowlane. Kontroli przewodów kominowych dokonuje osoba z zewnątrz posiadająca odpowiednie uprawnienia budowlane. Natomiast w przypadku podejrzenia przez skazanych niedrożności kanału wentylacyjnego i zgłoszenia tego faktu pracownikom jednostki, dokonywany jest pomiar ciągu powietrza specjalistycznym urządzeniem i w przypadku potwierdzenia się podejrzenia, niedrożność ta jest usuwana. W trakcie pobytu B. W. w (...) w K. dwukrotnie dokonano kontroli polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego sprawności przewodów kominowych. W ich wyniku stwierdzono, że stan techniczny przewodów jest dostatecznie dobry i nadają się one do dalszej bezpiecznej eksploatacji.

(dowód: wyjaśnienie (...)w K. K. Z. złożone na piśmie - k. 54-59, protokoły z okresowej kontroli przewodów kominowych w (...) w K. przeprowadzony w 2015 r. i 2016 r. – k. 60-61)

Obowiązkiem skazanych było również wietrzenie cel we własnym zakresie, poprzez swobodne otwarcie okna, co miało zapobiegać nadmiernej wilgoci. Ewentualne wykwitły wilgoci w celach, jak i kącikach sanitarnych usuwane były na bieżąco przez kwatermistrza oddziałowego za pomocą środków chemicznych. W celach zajmowanych przez powoda nie było wykwitów pleśni.

(dowód: wyjaśnienie (...)w K. K. Z. złożone na piśmie - k. 54-59)

W (...) w K. w okresie w których przebywał osadzony, występowały dwa rodzaje kącików sanitarnych.

Pierwszy rodzaj to kącik zabudowany parawanem, wykonany na stelażu z kątownika metalowego, wypełnionego płytą pilśniową. Między sufitem, a zabudową jest prześwit około 90 cm. Wysokość parawanu wynosi około 200 – 205 cm, co powoduje, że osoba korzystająca z toalety nie jest widoczna dla otoczenia. Wejście zasłania nieprzezroczysta zasłona materiałowa. W tego rodzaju kącik sanitarny wyposażona była cela mieszkalna nr (...) w p. (...)

Drugi rodzaj kącika to kącik zabudowany ścianką działową murowaną od podłogi do sufitu, posiadający drzwi płytowe. W ten rodzaj kącika sanitarnego wyposażona była cela (...).

W każdym przypadku wyodrębnienie toalety zapewnia wzrokową izolację osób z niej korzystających od reszty osadzonych. Kąciki wyposażone są w umywalkę i muszlę klozetową.

Od roku 2013 (...)w K. sukcesywnie zabudowuje kąpiki sanitarne trwałą zabudową ze ścianki murowanej. Do chwili obecnej pełną zabudowę posiada 250 cel mieszkalnych, a wykonania przedmiotowych prac wymaga 46 cel, z czego 41 w p. (...). Prace w p. (...) jak i pozostałych celach w p. (...) mają zostać przeprowadzone w 2018 r.

(dowód: wyjaśnienie (...)w K. K. Z. złożone na piśmie - k. 54-59, zeznania powoda – k. 146-146v)

Osadzony podczas pobytu w Zakładzie otrzymywał środki czystości i higieny osobistej. W ramach posiadanych środków istniała również możliwość zakupu dodatkowych środków w kantine (...). Do celi doprowadzona była zimna woda całą dobę. Jej podgrzanie następowało za pomocą czajnika elektrycznego lub grzałki. Osadzeni, którzy nie dysponowali takimi urządzeniami mieli możliwość zgłoszenia zapotrzebowania na ciepłą wodę oddziałowemu. Skazany miał zapewnioną raz w tygodniu ciepłą kąpiel, a od 23 czerwca 2014 r. wprowadzono w jednostce możliwość skorzystania przez osadzonych z kąpeli dodatkowej.

(dowód: wyjaśnienie (...)w K. K. Z. złożone na piśmie - k. 54-59)

Zgodnie z obowiązującym w czasie osadzenia powoda w (...) w K. Zarządzeniem Dyrektora (...) w K. nr (...) i (...) z dnia 2015 r., w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego w (...) w K., dokonywało się wyłączenia prądu elektrycznego gniazd wtyczkowych w celach mieszkalnych od godziny 00:00 do pobudki, z uwagi na tzw. ciszę nocną.

(dowód: wyjaśnienie (...) w K. K. Z. złożone na piśmie - k. 54-59)

Powód nigdy nie zgłaszał jakichkolwiek skarg na warunki odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w (...) w K. mimo, że miał takie prawo i możliwości, w tym np. w trakcie codziennych wizytacji celi, bądź też bezpośrednio sędziemu penitencjarnemu w czasie przeprowadzanych przez niego wizytacji. Nie ubiegał się również o przetransportowanie do innej jednostki penitencjarnej. Od chwili osadzenia w (...) w K. do chwili wyrokowania w niniejszej sprawie powód nie złożył żadnej skargi dotyczącej działalności (...)w K.. Nie zgłaszał także problemów dotyczących zakwaterowania oraz funkcjonowania w (...) w K..

(dowód: wyjaśnienie do pozwu złożone przez (...)w K. A. Z. złożone na piśmie – k. 62)

Czynności realizowane przez funkcjonariuszy (...)w K. wobec powoda w czasie jego osadzenia były wykonywane zgodnie z przepisami prawa i poszanowaniem godności osobistej powoda, w myśl zasady humanitaryzmu, praworządności i nigdy nie stosowano wobec powoda żadnych niedopuszczalnych form postępowania. Funkcjonariusze pełniący służbę w kontakcie z powodem wykonywali swoje obowiązki służbowe prawidłowo. Powód nigdy nie podnosił kwestii niewłaściwego zachowania funkcjonariuszy. Nie zapisywał się również w tych sprawach do Dyrektora, nie zgłaszał również takich spraw wychowawcy. Stan zdrowia fizycznego i psychicznego powoda nie uległ pogorszeniu w związku z jego pobylem w (...) w K..

(dowód: wyjaśnienie (...)w K. mjr. P. I. złożone na piśmie - k. 63, wyjaśnienie (...)w K. kpt. J. P. złożone na piśmie - k. 64, wyjaśnienie (...)w K. mł. chor. M. K. – k. 65)

W (...) w K. w okresie osadzenia powoda, przeprowadzona była wizytacja przez sędziego penitencjarnego. W sprawozdaniu sędziego wskazał, że warunki bytowe osadzonych odbywających karę pozbawienia wolności były zgodne z obowiązującymi przepisami i normami. Wobec czego nie stwierdził on żadnych uchybień.

(dowód: sprawozdanie Sędziego Wizytatora dot. (...)w K. – k.67-86)

Sąd zważył, co następuje:

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego powództwo podlegało oddaleniu jako nieudowodnione.

Stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty przedstawione przez stronę pozwaną, którym dano walor wiarygodności oraz na podstawie zeznań świadków: K. Z. (k. 127-127v), M. K. (k. 128) i J. P. (k. 128v) oraz częściowo na

zeznaniach samego powoda (k. 146-146v). Sąd oparł się na dokumentach, dostrzegając co prawda, że niektóre z nich zostały podpisane przez osoby będące pracownikami jednostki pozwanej, jednak dokumentów tych nie podważył powód. Co więcej on sam w pozwie zawarł wniosek o przesłuchanie w/w świadków, którzy de facto zeznali to samo co w pierwszej kolejności wyjaśnili na pismach, złożonym przez pozwanego jako załączniki do odpowiedzi na pozew. Natomiast jeśli chodzi o zeznania powoda, to podczas ich przebiegu sam przyznał następujące, a ustalone wyżej fakty, tj. że kwatermistrz naprawiał podłogę w celi w której przebywał, skazani zobowiązani byli we własnym zakresie do ocieplania okien, dostarczonymi im ścinkami koców oraz, że w celach w których przebywał były dwa rodzaje kącików sanitarnych.

Natomiast na wstępie do rozważań prawnych wskazać należy, że powód wywodzi swoje roszczenie z faktu naruszenia przez stronę pozwaną dóbr osobistych w postaci prawa do odbywania kary pozbawienia wolności w godnych i humanitarnych warunkach.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c., dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Zwrócić przy tym uwagę należy, że katalog dóbr osobistych wymienionych w tym przepisie ma charakter otwarty. W orzecznictwie i w piśmiennictwie przyjmuje się zgodnie, że ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym są uznawane za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę, jak np.: prawo do prywatności. Wymieniona w art. 23 k.c. cześć obejmuje natomiast dobre imię oraz godność. Prawo człowieka do poszanowania godności, wyrażającej się w poczuciu własnej wartości i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi, dotyczy wszystkich aspektów życia osobistego człowieka i obejmuje także taką jego sferę, która jest związana z pozbawieniem wolności.

Osoba, której dobra osobiste zostały naruszone może, na zasadach przewidzianych w kodeksie, żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 zd. 3 k.c.). W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia (art. 448 k.c.).

Na gruncie powołanych wyżej przepisów, ochrona dóbr osobistych uzależniona jest od spełnienia łącznie dwóch przesłanek: zagrożenia lub naruszenia dobra, które przykładowo zostało wymienione w art. 23 k.c. oraz bezprawności tego zagrożenia lub naruszenia. Pierwszą z wymienionych przesłanek udowodnić musi powód dochodzący ochrony przed sądem. Przepis art. 24 k.c. przewiduje natomiast domniemanie bezprawności działania pozwanego, co powoduje, że dochodzący ochrony nie musi tej przesłanki udowadniać. To na stronie pozwanej spoczywa obowiązek wykazania, że jej działanie było zgodne z prawem.

Bezprawność postępowania przy tym, to działanie lub zaniechanie sprzeczne z porządkiem prawnym szeroko rozumianym.

Oczywistym jest, iż samo pozbawienie wolności stanowi przejaw naruszenia dobra osobistego, bowiem z istoty swej stanowi dolegliwość (dyskomfort) z uwagi na ingerencję w prawo wolności i prywatności osoby skazanej. Niemniej jednak stanowi konsekwencję wykonania prawomocnego wyroku skazującego, co z założenia uchyla bezprawność działania Skarbu Państwa za pozbawienie wolności jako takie.

Zgodnie z ogólną regułą zawartą w art. 6 k.c. ciężar udowodnienia niezgodnych z obowiązującym porządkiem prawnym warunków odbywania kary spoczywa na powodzie jako osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

W tym miejscu również należy wyraźnie podkreślić, że ocena czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego nie może być dokonywana według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która czuje się dotknięta określonym zachowaniem, czy

działaniem innej osoby (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2002 r., wydany w sprawie o sygn. akt II CKN 953/00, LEX nr 55098). Powód, przebywając w warunkach izolacji więziennej, musiał zdawać sobie sprawę z ograniczeń i dolegliwości, jakie się z tym wiązały (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r., wydany w sprawie o sygn. akt II CSK 269/07, LEX 315849), a wszakże były one następstwem zachowania powoda. O bezprawnym naruszeniu dóbr osobistych, w szczególności godności może być mowa dopiero, gdy dochodzi do poniżającego i nieludzkiego traktowania sprzecznego z zasadą humanitaryzmu. Do naruszenia godności ludzkiej może dojść np. w wypadku, gdy pozbawi się więźniów jakiegokolwiek intymności przy spełnianiu potrzeb fizjologicznych, gdy brak wyżywienia będzie powodował głód u więźniów lub nie zapewni niezbędnych składników odżywczych, gdy przeludnienie osiągnie stan uniemożliwiający funkcjonowanie w celi, w szczególności gdy więźniowie zostaną zmuszeni do spania na przemian w jednym łóżku, gdy w celi nie będzie możliwości pozostawania w pozycji leżącej, gdy niewykonywanie obowiązków przez służbę zdrowia spowoduje permanentny stan chorobowy u osadzonego.

Takie sytuacje nie miały tymczasem miejsca w rozpoznawanej sprawie. Powód nie przedstawił żadnych dowodów, które dałyby podstawę do przyjęcia odpowiedzialności pozwanego skutkującej zasadnością przyznania zadośćuczynienia.

W szczególności nie potwierdziły się wskazane w uzasadnieniu pozwu zarzuty co do istnienia w jednostce przeludnienia. Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, w szczególności do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., w której wyrażono stanowisko, że „umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jej dóbr osobistych. Odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wyrządzoną tym naruszeniem nie zależy od winy” (III CZP 25/11, LEX nr 960463), Sąd stwierdził, że powód nie wykazał naruszenie jego dobra osobistego w postaci prawa do godnego odbywania kary pozbawienia wolności, bowiem nie miało miejsca przeludnienie żadnej celi w której przebywał, gdyż powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego była każdorazowo odpowiednia stosownie do art. 110 § 2 k.k.w. Przepis ten określa powierzchnię celi mieszkalnej na jednego skazanego, która nie może być mniej niż 3 m². Z zeznań powoda nie wynikało, aby kiedykolwiek otrzymał decyzję Dyrektora o umieszczeniu go w celi o powierzchni przypadającej na jednego osadzonego mniejszej niż 3 m². Również z tego wynika, że powód nie był osadzany w takiej celi, ponieważ w przeciwnym wypadku otrzymałby taką decyzję, którą Dyrektor wydała na podstawie obowiązujących w takich przypadkach przepisów. Podkreślić należy, że wbrew twierdzeniom powoda to nie pozwany miał obowiązek wykazywania w jakich celach i o jakiej powierzchni osadzany był powód, ponieważ skoro powód twierdził, że pozwany naruszył jego prawa to on obowiązany był udowodnić te okoliczności, a skoro naruszenie tych praw miało stanowić dla powoda rzekomo tak duże dolegliwości, to powód mógł i powinien był dokonać w tym zakresie np. stosownego udokumentowania naruszenia jego praw. Powód co prawda wskazywał, że wraz z współosadzonymi dokonywał pomiarów cel za pomocą centymetra krawieckiego, jednakże na tę okoliczność nie powołał żadnego świadka, które powyższe by przyznał. Natomiast z dokumentu pt. „Informacja o pobytach” jednoznacznie wynika, że każda cela, w której przebywał powód miała właściwe parametry, tj. każda z nich dawała powierzchnię powyżej 3 m² na osobę. Poza tym ze sprawozdania sędziego wizytatora jasno wynika, że w okresie przebywania powoda, (...) w K. nie był zaludniony w 100 %. Średnie zaludnienie w latach 2015 – 2016 oscylowało, bowiem w granicach 79-96%.

Ponadto podkreślić należy, że odbywanie kary pozbawienia wolności regulują przepisy, które m.in. przyznają osobom osadzonym prawo zgłaszania wniosków, skarg i prośb do organów wykonujących orzeczenie (art. 6 k.k.w.). Tego rodzaju procedury mają służyć eliminacji na bieżąco ewentualnych nieprawidłowości, które mogą zdarzać się w jednostkach penitencjarnych, jak w każdej instytucji i których wyeliminowaniu mają służyć właśnie przepisy regulujące wykonywanie kary pozbawienia wolności w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego, zakazujące stosowania tortur lub nieludzkiego albo poniżającego traktowania. Tymczasem brak jakiegokolwiek dowodów, by powód zgłaszał jakiegokolwiek wnioski, skargi czy prośby dotyczące warunków jego osadzenia, w tym wizytującemu (...) w K. sędziemu penitencjarnemu. Taka postawa powoda całkowicie pozbawia wiarygodności jego twierdzenia o naruszeniu przez pozwanego jego dóbr osobistych. Ponadto w sytuacji, w której powód w ogóle nie sygnalizował, aby dochodziło do naruszenia jakiegokolwiek jego praw nie można

mówić o bezprawności zachowania pozwanego polegającej na jakimś uporczywym naruszaniu praw powoda. Skoro pozwany nie zgłaszał usterek dotyczących sprzętu kwaterunkowego, czy też złego stanu powłok malarskich ścian to kwatermistrz nie inicjował ich wymiany, czy też remontu. Również kwestionowanie prawidłowości wykonanej wentylacji było nieskuteczne, albowiem przedłożone przez pozwanego dokumenty świadczą o corocznie wykonywanych przeglądach przewodów kominowych. Z powyższych wynika, że ich stan techniczny jest dostatecznie dobry i mogą być one bezpiecznie eksploatowane. Faktem było, że w trakcie osadzenia powoda w (...) w K. większość okien była jeszcze starego typu, tj. drewniana. Potrzeba ich wymiany na okna plastikowe została zgłoszona przez dyrekcję zakładu - jeszcze przed osadzeniem powoda - do (...) w O.. Prace związane z wymianą stolarki okiennej zaczęto dokonywać w 2016 r. i stopniowo trwają do dziś. By zapobiec przedostawaniu się zimnego powietrza, osadzonym dostarczano ścinki koców, którzy we własnym zakresie zobowiązani byli uszczelniać okna, co powód sam przyznał.

W toku postępowania nie potwierdziły się również uchybienia dotyczące kącików sanitarnych. Przepisy rozporządzenia z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U.2014.200), nie nakładają na administrację zakładu obowiązku zaopatrzenia cel w murowane kąciki sanitarne. Nieudowodnione zostały twierdzenia powoda jakoby na skutek braku wydzielienia kącika sanitarnego naruszona została jego godność osobista (ta część celi pozostawała trwale wydzielona na stelażu z kątownika metalowego, wypełnionego płytą pilśniową, między sufitem, a zabudową jest prześwit ok. 90 cm, wysokość parawanu wynosi ok. 200 – 205 cm, wejście do kącika zasłaniała zasłona materiałowa). Korzystanie z toalety powoduje zachowanie intymności osób tam przebywających. Warunki sanitarne i higieniczne w celach mieszkalnych z pewnością nie były komfortowe, pozostawały jednak zgodne z regulującymi je przepisami. Pobyt w jednostce penitencjarnej z samej zasady wiąże się z określonego rodzaju oczywistymi niedogodnościami.

Ponadto zauważyć należy, że z przepisów prawa karnego wykonawczego oraz przepisów wykonawczych nie wynika, aby toalety miały bezwzględnie stanowić oddzielne pomieszczenia. O braku konieczności zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety, ani ich oddzielenia murem od pozostałej części celi wypowiedział się wprost Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. akt IV CSK 603/11 (LEX nr 1228452). Należy jedynie dodać, że nawet oddzielenie wejścia kotarą nie stwarza sytuacji poniżenia skazanych, czy nieludzkich warunków odbywania kary. Dlatego też działania pozwanego, nawet przy hipotetycznym założeniu, że dobra osobiste powoda podlegałyby w tej płaszczyźnie naruszeniu, nie zawierałyby cechy bezprawności. Poza tym co warto odnotować, (...) w K. również poza wymianą stolarki okiennej, od roku 2013 sukcesywnie zabudowuje również kąciki sanitarne trwałą zabudową ze ścianki murowanej.

Sąd nie dał wiary również pozostałym zarzutom powoda, ponieważ częściowo były one niezgodne z prawdą np. zagrzybione ściany (obowiązek wietrzenia należał do osadzonych), a w pozostałej części wskazywane ograniczenia miały umocowania w obowiązujących przepisach, np. wydawanie środków higieny osobistej oraz środków do utrzymania czystości w celi (sprzątanie i dbanie o czystość należało do osadzonych). Faktem jest, że do celi doprowadzona była zimna woda, jednakże powodowi zabezpieczono możliwość podgrzania lub uzyskania gorącej wody do celów konsumpcyjnych i higienicznych w sposób, który nie naruszał żadnych praw i dóbr osobistych powoda, niezależnie od tego, że zgodnie z obowiązującymi przepisami powodowi zapewniano dodatkowo jedną kąpiel w tygodniu w łaźni.

Również wyłączanie energii elektrycznej miało miejsce w ograniczonym zakresie. Były one podyktowane koniecznością szczytowego ograniczenia poboru energii w dzień, natomiast w porze nocnej koniecznością zachowania ciszy, co wiązało się z respektowaniem przez administrację prawa pozostałych osadzonych do wypoczynku

Odnośnie niewłaściwych warunków bytowych w trakcie odbywania kary w pozwanym Zakładzie, powód nie przedstawił dowodów, zaś ustalenia poczynione przez Sąd na podstawie przeprowadzonych dowodów nie potwierdzają twierdzeń powoda. Nie można tracić z pola widzenia, że warunki w jakich odbywa się karę pozbawienia wolności podyktowana jest trudną sytuacją polskiego więziennictwa. Oceny warunków izolacji więziennej, w których przebywał powód nie można dokonać w oderwaniu od sytuacji ekonomicznej występującej w Polsce. W związku z tym może zachodzić sytuacja, że państwo nie będzie mogło podobać poziomowi i standardom w jakich odbywane są kary

pozbawienia wolności w bardziej zamożnych państwach Europy. Warunki jakie pozwany zapewnił powodowi miały taki standard, jaki na obecnym etapie można było w sposób optymalny zapewnić. Niedogodności związane z pobytem w jednostce penitencjarnej są immanentną cechą pozbawienia wolności.

Osoby zmuszone do wspólnego przebywania (szpitale, domy opieki, zakłady karne intraty itp) niejednokrotnie muszą znosić dyskomfort związany z obecnością innych. W tym również niejednokrotnie dokonywanie w ich obecności czynności fizjologicznych. O ile jednak pobyt w szpitalu czy domu opieki jest wynikiem okoliczności od nich niezależnych i najczęściej niezawinionych to pobyt powoda w zakładzie karnym jest efektem jego własnych wyborów i drogi życiowej. Wobec tego nie sposób wymagać od administracji zakładu karnego aby zapewniano mu warunki jak w placówce hotelowej.

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda w przedmiocie powołania biegłego sądowego celem sprawdzenia działalności wentylacji oraz powierzchni mieszkalnej w celach, w których znajdował się powód w (...) w K., albowiem istotny był stan cel gdy powód tam przebywał a więc od października 2015 r. do kwietnia 2016 r. W chwili obecnej przeprowadzono w nich remont, a wentylacja była kilkakrotnie sprawdzana. W tym stanie rzeczy dowód z opinii biegłego nie był przydatny dla miarodajnej oceny zasadności wytoczonego powództwa.

Również podkreślenia wymaga, że ocena warunków odbywania kary dokonana przez powoda była oceną subiektywną. Opisywane przez powoda niewłaściwe w jego ocenie warunki odbywania kary, stanowią zdaniem Sądu wyłączone jego osobiste odczucie. Obiektywna ocena tych odczuć nie może jednak prowadzić do wniosku, że nastąpiło przekroczenie zwykłego zakresu dolegliwości, wiążącego się z osadzeniem w zakładzie karnym, uzasadniające naruszenie dóbr osobistych. Niższy standard celi, niż oczekiwał tego powód, nie daje podstaw do przyjęcia naruszenia dobra osobistego osoby pozbawionej wolności. Z tej przyczyny Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda

Analizując powyższe ustalenia Sąd doszedł do wniosku, że powód nie wykazał naruszenia dóbr osobistych. Warunki w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności odpowiadały minimalnym standardom i nie uwłaczały ludzkiej godności. W celach, w których przebywał powierzchnia przypadająca na jednego skazanego wynosiła nie mniej niż 3 m², były one przy tym zaopatrzone w niezbędne sprzęty i sprawne instalacje. Co miesiąc wydawano osadzonym środki higieny osobistej oraz środki czystości, zapewniano dostęp do bieżącej wody i kąpieli w wymiarze przewidzianym przez przepisy prawa; kąciki sanitarne skonstruowano w sposób umożliwiający zachowanie prywatności oraz intymności. Ponieważ to na powodzie ciążył obowiązek dowodzenia w zakresie naruszenia dóbr osobistych, a obowiązkowi temu nie sprostał, poza wyliczeniem różnego typu usterek i niedogodności, powództwo nie mogło być uznane za uzasadnione.

Zasądzenie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda w niniejszej sprawie, które nie wynikało z działania nacechowanego złą wolą podmiotu odpowiedzialnego za warunki odbywania kary, w ocenie Sądu pozostawałaby w sprzeczności z powszechnym poczuciem sprawiedliwości. Istotne jest przy tym, że powód nie wykazał, by warunki odbywania kary odnoszące się do jego osoby różniły się od warunków, w jakich karę odbywali inni skazanymi. W związku z tym nie można uznać, że działania pozwanego ukierunkowane były indywidualnie na powoda.

W konsekwencji należało uznać, że warunki odbywania kary pozbawienia wolności w tej jednostce, której dotyczy pozew, odpowiadały obowiązującym przepisom, zaś opisywane w pozwie okoliczności mają charakter wyłącznie subiektywnych ocen powoda. W tym kontekście trzeba dostrzec, że powód trafił do(...)w K. w związku ze skazaniem go właśnie na taką karę. Pobyt w tym Zakładzie pozostaje zatem w ścisłym związku z nagannym zachowaniem powoda, które poddano negatywnej ocenie społecznej, wyrażającej się w skazaniu na karę o charakterze izolacyjnym. Oczywistym jest, że kara jest środkiem dolegliwym i skutkującym znaczącymi ograniczeniami w sferze funkcjonowania skazanego, również w zakresie warunków pobytu w jednostce, w której odbywa karę. Subiektywne odczucie w tym zakresie nie mogą być podstawą do skutecznego sformułowania zarzutów co do bezprawności działania organów państwa prowadzących jednostkę penitencjarną, o ile oczywiście obiektywnie panujące tam warunki nie naruszają przepisów prawa i przeciętnego poczucia sprawiedliwości.

Wobec niewykazania przesłanek z art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., powództwo podlegało oddaleniu jako niezasadne.

Stosownie do art. 98 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, czyli koszty procesu. Zaznaczyć przy tym należy, że w myśl art. 99 k.p.c. oraz § 1 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w sprawach, w których Skarb Państwa jest reprezentowany przez Prokuratorię, należne mu koszty procesu zasądza się na rzecz Skarbu Państwa w wysokości określonej według przepisów o wynagrodzeniu adwokatów. Co prawda powód został zwolniony od kosztów sądowych w całości, jednakże zgodnie z art. 108 u.k.s.c. powyższe nie zwalnia go od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Proces w sprawie niniejszej zakończył przegraną powoda, wobec czego jest on obowiązany do zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego. Tym samym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej należało zasądzić zwrot kosztów obejmujących jedynie wynagrodzenie za zastępstwo w stawce wynikającej z § 8 pkt 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – gdyż sprawa dotyczyła roszczenia związanego z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności.